

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
з год. 6-їй пополудні.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 9
ул. Коперніка. — Експедиція
місцева в Агенції Ляндовского
в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Над-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
15 кр. від стрічки.

Політичні і національні недомагання і хиби
серед рускої суспільности.

(Дальше.)

Пос. Романчук, обнявши провід над соймовими послами рускими, зрозумів, що (як писало «Дѣло» 1886 р. 30-го січня) «розвій Русинів залежить від нашої праці на реальних підставах і від нашого такту політичного» і не посягав за «грушками на вербі», які показувала кацапська фракція, а звернув свою роботу на поступенне придбанє руских шкіль, котрі найбільше можуть причинити ся до розвою нашої народности і літератури «на основі народного язика». Число руских послів було тоді маленьке і задля того дуже приманливою могла видавати ся пропаганда кацапскою фракцією абстиненційна політика для пустої і безуспішної демонстрації («половину дня демонструймо, а половину дня лежимо»), однак рускі послі-народовці вступили на дорогу реальної праці. Здавало ся, що Русини-народовці яко політичне сторонництво, витривавши в тім напрямі реальної праці, досягнуть поступенно важні придбання для руского народу, тим більше, що й ново засноване політичне товариство народовців «Народна Рада» у Львові розпочало таку реальну працю. Однак показала ся хиткість та не виробленість політичних і народних засад і між народовцями, котрі виступили яко політичне сторонництво, старали ся асимілювати нові елементи, що не були такі виразні і так вишколені в національній напрямі як колишні громадяни. Сам п. Романчук, що дійсно кермував тепер політикою народовців, хоч і вийшов поміж народовців, занятих реальною працею в «Бесіді», «Просвіті» а відтак «Народній Раді» своїми зв'язями з редакцією «Слова» і «Ставропільським Інститутом» і яко близький і добрий знайомий Б. А. Дідицького вельми підлягав впливам і порадам «хитрого малоросса». Тимто і легко було товаришам соймовим «твердого закала» переманити його на дорогу, що була більше ефектовна, як заходи о засновуванє «паралельок» і т. п. Під кінець 80-их років почала ся отже акція, що інтерпеляціями вступала ся за Муринами, Книшами і т. п. паломниками. Сипали ся отже письма признаня, телеграми з висказами довіри і інші ефектовні маніфестації вельми лестні для молодих політиків народовських, але позитивних придбань для руского народу з тої політики не було видно. Щиро думаючи народовці почали орієнтувати ся, що москвофільські проводирі дуже зручно зуміли руками народовців жар загортати та вигрібувати для своїх цілих каштани з огню, але й що та політика розходить ся щораз більше з основними засадами народовців. До того безплідність змагань народовців, що так розумно зачали були свою працю реальну в 1884 і слідуєчих роках, щораз більша апатія серед рускої суспільности, спонукували поважніших давних громадян задумати ся зріло над дальшим веденєм політичних справ. Тут бороли ся з собою дві струї, котрі «Дѣло» з р. 1886 в наведених нами дословно уступах із статей «По Соїмі»

так влучно схарактеризувало — одна струя поступенного розвою рускости в Галичині на підставі реальної праці і народного язика — репрезентована Русинами-народовцями а друга — негачийної політики (половину дня працюймо, другу половину дня лежимо, а встаньмо хіба тоді коли треба кинути колоду під ноги, коли хтось хоче щось доброго для Руси зробити) — репрезентована москвофільскою фракцією, що обняла керму над давним староруским сторонництвом. Народовці силкували ся виманципувати зпід впливу москвофільского і йти своєю дорогою. Реакція против москвофільської політики демонстрованя і лежання та кидання колод під ноги довела до відомого звороту п. Романчука 25. листопада 1890 р. і так званої «нової ери». Хиткість і жадоба ефекту, недостача різних вироблених засад в суспільности і видатніших її представителів довели знов до звихнення і збоченя з певної, простої і ясної дороги, якою руский нарід може поступенно дійти до певної рівноправности народної і політичної, до повного культурного розвитку. Сам ініціатор так зв. нової ери не був перенятий тими засадами як слід, не робив се з переконання, а «для проби», чи на случай успіху не поведе ся добути нараз великої і широкої слави. «Дѣло» знов заговорило про реальну політику, стало величати творця «нової ери» і провадило політику не для засади, якими переняті народовці, в імя яких треба їм було йти сею дорогою, а політику одиниці. Замість розбуджувати поміж рускою суспільностию свідомість засад народовських і в імя тих засад громадити людей до реальної праці, почала ся політика апотеозованя творця нової ери не тільки в головнім органі але й на зборах «Народної Ради». Та іменно хіба, що в сторонництві народовців мало виробило ся людей з виразними і ясними переконаннями і поглядами на руску справу і народність, що не тільки не розширяв ся кружок давних громадян, але противно атракцією нових елементів не виробив і не певних затемнював ся погляд на сі справи. Тимто коли ініціатор нової ери, бажаючи спасти свою популярність, кинув ся за порадою хитрого малоросса знов в обійми москвофільского сторонництва і почав вести т. зв. консолідаційну політику, настав посеред народовців заколот і блуканина безвихідна. Суспільність при звичаєна групувати ся коло особи, не могла собі здати добре справи, для чого тепер треба звертати на иншу дорогу. Се замішанє серед рускої суспільности чимало пошкодило дальшому розвитку рускої справи.

(Дальше буде.)

Рада державна.

На вчерашнім засіданю по зложеню присяги пос. Гофером і по деяких інтерпеляціях приступила Палата до дальшої дискусії над декларацією правительства.

Забирає голос пос. Менгер котрий стверджує, що бар. Діпавлі в своїй останній бесіді станув на основі німецької солідарности, що є об'явом дуже потішачим зі взгляду на то, що Діпавлі репрезентує тут племя німецьке, котре

уже нераз боролось за німецьку честь і свободу. Бесідник збиває основно закид, піднесений бар. Діпавлі, мов-то сторонництво поступове давніше поборовало німецьких католиків, і за певних, що его сторонництво узнало би зрадником кожного, хто би не станув в обороні якого небудь німецького племені, для того лише, що оно належить до клерикального сторонництва. Декларацію правительства уважає бесідник за надто безбарвною супротив руїни, яку полишив по собі кабінет гр. Баденього. Закидає давнішому кабінетови, що сам підкопав всяку віру в справедливість і оборону права. Меншість доконала тут замах стану, уміючи надати собі позір більшости. Відтак переходить бесідник до критики проекту адресової більшости. Як можна було поручати реферат річи так практичної, як адреса, чоловікові навскрізь непрактичному, котрий на кождім кроці обявляє нечувану фантазію. Гр. Дідушицький місто адреси написав по вість, в котрій подав старовигпетську історію в формі романської. Бесідник полемізує дуже докладно з адресою і доказує, що кожде сторонництво розуміє адресу инакше. Чехи обіцяють собі по ній золоту епоху і зменшенє податків, Поляки противно поправу краєвих фінансів. Відтак оцінює бесідник в спосіб пересадний події в Празі а в кінці з уповажненя свого сторонництва заявляє, що буде поборовати кожде правительство, як довго не будуть знесені язикові розпорядження, а квестія язикова не буде полагоджена справедливо. В потребі не відкаже ся его сторонництво найскрайніших средств парламентарних.

Слідуєчим бесідником був Шустершич, котрий відчитав іменем свого сторонництва заяву, після котрої обстає при програмі більшости і спільно з иншими сторонництвами буде стремити до її здійсненя. В декларації правительства не згадуєть о релігійнім моменті і о становиску правительства супротив національного рівноуправненя. Клюб зі взгляду на державні інтереси буде попірати заходи правительства около полагодження важних справ державних.

Посол (соціаліст) Дашинський видить в декларації президента кабінету лише красноріччє переведенє мисли, що найбільше нагальною потребою правительства є угода угорська. Обговорюючи внутрішню ситуацію заявляє, що сторонництва правительственні видять дуже добре зближаючи ся хвилю, коли завалить ся старий устрій державний і хотять ратувати его в сей спосіб, що розбивають сили народу. До тих людей належить і гр. Тун. Молодочехам закидує бесідник, що оказали супроти Туна коротку пам'ять. Борба, ведена під покришкою патріотизму, довела в Австрії до такого розбитя, що всі майже народи клонять ся поза границі монархії. І так Русини тягнуть до Києва, Поляки до Варшави, Німці до Берліна.

Краї австрійські стали кліткою, в котрій народности, неначе дикі звір'ята, пожирають ся взаємно. Фраза о лояльности супротив Корони нічо на се не порадиць. Фразою є висказ о німецькім походженю монархії, котрої всі народи проливали за ню кров. Фразою є також т. зв. німецька Gemeinbürgschaft, котру зірвано через ніч телеграфічно, полишаючи сильні знаки німецькому хлопви. Є то лише солідарність буржуазії супротив народу. А вжеж найбільшою фразою є солідарність славянська. Сторонництво правіці по кождім зближеню кличуть: ді-

ківський, котрий відбув ся під охороною поліції, а де під покликом патріотизму малим хлопцям дозволено ходити з заржавленими пістолетами, призначеними на робітників. Більшість парламентарію хоче направити відносини на основі автономії. Автономія в формі декларацій Яворського значить тільки, що перенести централізм з Відня до Праги, Львова і т. д. Поляки у Відні домагаються автономії, а у себе в краю в практиці багнетами частують братніх Русинів. Правдива автономія є лиш в загальнім праві голосовання, та не лише до Ради державної, але й до Соймів і громадських репрезентацій. Тому однак опирає ся шляхтя всіх країв. Посол Яворський згадав з гордостю о делікатнім тоні, який панує в галицькій Соймі. До ілюстрації того делікатного тону іронічно наводить бесідник перекручені і відорвані від звязи слова гр. Тарновського, мовто дневника і автор не повинні ніколи мати права голосовання. (Гр. Дідушицький кличе: То неправда! Німці з радости заглушають слова Дідушицького). Дальше оповідає Данинський о арештованях в Перемишлі і в спосіб драстичний представляє сцену придержання робітників в арешті. В той сам спосіб описує інші випадки і кінчить заявою, що соціялісти, котрі обходять сего року 50-літню річницю революції з р. 1848, позістануть вірними своїм традиціям.

Відтак промавляє коротко посол Лупул і Шайхер, котрий заявляє, що християнсько-соціалне сторонництво задержить цілковиту солідарність з иншими німецькими сторонництвами. Перестерігає також гр. Туна, щоби не зносив ся з жидами, бо гр. Бадені упав лиш через те, що слухав жидівських рад. В кінці о Шенереріях говорить бесідник, що в кождім народі, на жаль, находять ся: *minderwärtige Elemente*.

Забирали ще слово гр. Пальфі, др. Феркавф, Штайнвендер і Вольф, котрий жадав, щоби перед голосуванням над петиціями, котрі в числі звиш 60 війшли на дневний порядок, спитати кожного внескодавця з осібна, чи годить ся на відрочене свого внесення.

Люегер противить ся сему внесенню, наслідком чого приходить між ним а Вольфом до прикрих сцен. Вольф: Ага! Віденський уличник знов вилазить на верх! Оклики від антесимітів: Тихо! Стули писок! Люегер: Мене то не обходить, що говорить такий Вольф. На всякий случай волю бути уличником з Відня як уличником цілої Австрії і зрадником краю. — Внесення Вольфа поперли лише Шенереріани, до котрих кличуть антесиміти: Пять ананасів! На тім засіданні замкнуто. Слідуюче засідання нині.

Вісти політичні.

В неділю 3. цвітня відбудуть ся веспільні наради міністрів обох половин держави. Предметом нарад буде веспільний бюджет. Міністер скарбу Люкач є на разі хорий, тож сли до того часу не поздоровіє, наради відбули би ся пізніше. — Делегация збере ся 2. мая в Будапешті.

Дня 29 с. м. відбула ся під проводом міністра торгівлі, Беррайтера, нарада прибочної ради промислової. Присутних було 30 членів. Ухвалено цілий ряд децизий промислових. Шевцям з Дрогобича признано машини і технічну поміч.

Чеський клуб уконституовав ся вибираючи председателем п. Енгля, а заступниками Пацака і Странського.

Коло польске хоче відступити Стояловцям по одному мандатови до комісії парламентарних, тих, що числять 24, 36 до 48 членів.

Ostd. Rundschau доказує, що зломана між послами німецька єдність є і триває дальше в виборчих масах. Відтак накидує ся на людовців і поступовців, веказує на послідний вибір в Фалькенаві і на доповняючі вибори до міської ради у Відні і твердить, що голос народу при виборчій урні кличе ває *victis*! Много послів німецьких повинно би ся над тим призадумати.

Князь Фердинанд повернув вже з Відня до Софії, а княгиня задержить ся ще якийсь час у Відні.

Будапештські газети доносять, що угорске міністерство справедливости наказало всім урядникам почтовим, щоби отвирали підозріні пересилки і щоби о кождім таким случаю пові-

домляли прокураторию, котра має при дирекції пошт експозитур.

Льондонські газети подають вість з Петербурга, після котрої Росія має вислати на далекий Вихід 50.000 резервістів, котрих в тій цілі вже і покликано.

Бюро Райтера розіслало з Вашингтону слідуючу вість: Після позитивних вістей потверджує ся, що правительство ухвалило повідомити Іспанію, що положене на Кубі стало ся не до знесення для американського народу і що мусять закінчити ся вороговане на сім острові. Політика та є згідна з посланням президента до конгресу з дня 6. грудня 1897. Від того часу показало ся, що приречене Іспанії не сповнило ся, іменню, що нове правительство поліпшить відносини на Кубі. Протівно, президент довідав ся з достовірного жерела, що положене стає що раз гірше. З тої причини правительство американське постановило повідомити Іспанію, що зі взглядів чести і справедливости жадає, щоби безпоровочно залишено борбу против населення на Кубі, котре живе в вічнім страху і є виставлене на голодову смерть. У Вашингтоні думають, що в заяві американського правительства нема ніякого речинця до спинення борби, але правительство згодить ся лиш на такий речинець, котрий є конче потрібний. В правительственных кругах говорять дальше, що багато високим урядникам іспанським, навіть міністрам, надійла вже кубанська справа і радо би згодили ся на залагоджене єї в той спосіб, що Кубу проголошено би незалежною під усливем якогось відшкодовання для Іспанії. Партия опозиційна в іспанськй кабінеті поборює той план і домагає ся заведення на острові як найостріїших мір. В тім стані річий годі предвидіти, як випаде відповідь Іспанії на американські жадання.

Агенция Гаваса доносить з Мадриду: Вісти із Сполучених держав викликають в цілій Іспанії великий рух патріотичний. Мадридський єпископ станув на чолі субскрипції для закупки одного корабля воєнного. — Вся праса іспанська виступає дуже остро против Сполучених Держав. Офіційальний орган *Globo* пише: Сполучені Держави здоймили маску в хвили, коли положене на Кубі поправило ся. Та газета запитує, чим могли би Сполучені Держави умотивувати свою інтервенцію? Обговорюючи можливість інтервенції держав, зазначає *Globo*, що держави не будуть в силі здержати вибуху насильства, але пезадовго будуть змушені відпирати насильство, щоби праву забезпечити побіду. Треба длятого конче, щоби по стороні Іспанії стояло заведігда право. — *Tempro* пише: Іспанія покаже світові, як нарід уміє бороти ся за свої права. — *Liberal* заявляє: Ніякий Іспанець не погодив би зі своєю гідністю американського жадання, щоби Іспанія признала незалежність Куби за відшкодоване. Іспанців можна побити, о чім впрочім можна сумнівати ся, але они не дадуть відобрати собі чести.

Новинки.

— 3 руско-народного театру. В четвер дня 31. н. ст. марта представить дирекция театру «Верховинці» драму Корженевского в 5 актах а 8 відсловах. В пятницю дня 1. цвітня гостинний виступ о. Й. Шиманського, співака варшавської опери. Пан Шиманський виступить в опері Масканього «*Cavalleria rusticana*» в партії Альфія, партію Сантуді відспіває пані Ф. Лопатинська. Розічне представлення весела комедия в 2. актах: «Заручини по смерти». В суботу дня 2. цвітня дружина театру возьме участь в концерті на честь Т. Шевченка, урядженням тернопільськими руско-народними товариствами. В неділю дня 3. цвітня о год. 4. по пол. по знижених цінах: «Сватане на Гончарівці», вечером о год. 8. «Хата за селом» (Циганка Аза), драма в 5. актах зі співами і танцями; пані Ф. Лопатинська виступить в титуловій ролі. Театр забавить в Тернополі вже тільки короткий час. Послідне представлення назначене на день 12. цвітня, і тоді представить «До Бразилії» образ в 4. актах з еміграційного руху нашого народа Л. Лопатинського. Сей твір зеднав собі повне признане у публики, а своєю сучасною темою, своєю щирою тенденцією і патріотичним змістом заслугує на те, щоби як найширші круги рускої суспільности познайомили ся з нею.

— Важна справа. Ц. к. суд окружний в Станиславові на сесії дня 26. марта 1898 за твер-

див статут «Підгірської Спільки для торгівлі безрогами і худобою роговою». Нині дали єго вже до друку а за дві неділі буде всім членам розісланий. Тепер отже прийшла крайна пора, щоби кождий Русин, котрого хоть на один уділ (10 зр.) і на вписове (1 зр.) стане, приступив до тої спільки. Інституция та для народу руского дуже важна, тож кождому повинно лежати на серці, аби она як найскорше ввійшла в житє.

— Стипендії для артистів. Львівське намістництво оголошує, що на підставі розпорядження міністра просвіти з дня 28. лютого с. р. є до роздачі кільканайцять стипендій для артистів: поетів, маларів, різьбарів і музиків, котрі о власних силах віддають ся згаданим штукам, а котрі вправді мають талант, а не мають средств до дальшого образования. Подання о ті стипендії належить вносити до намістництва до дня 1. мая сего року. — Може і межи рускою молодіжю найшов би ся який, що має услива компетувати о таку стипендію.

— О мандат в Сяніцкім. Польске людове сторонництво ухвалило одноголосно ставити кандидатуру Яна Стапиньского, секретаря надзираючої ради людового сторонництва і сотрудника *Kurjera i Przejsciela ludu*, на місце опорожнене по бл. п. Висоцькй. Стапинський кандидував вже в тім окрузі в 1897 і одержав в I. голосованні 331 голосів, Висоцький 436, а руский кандидат 153 голосів. При стисліїшій виборі одержав Висоцький 426 а Стапинський 345 голосів, 40 голосів ошибочно записано. — Кандидатом Стояловщиків є др. Володимир Левицький, звисний з того, що в часі університетських студій в Кракові належав до найскрайніших радикалів. Яким способом знайшов ся сей радикал в таборі Стояловців трудно вгадати. Впрочім радикали не такі скропулятні в своїх пересвідченнях, щоби вирікати ся аж своїх особистих зисків. Пересвідчене на бік, де йде о «гіндель». — Збути ся пересвідчення для «гіндлю» се найбільша радикальна жертва.

(=) «Християнський Звйонзек» в Станиславові, що по своїм заснованню рвав ся до великої політики, ограничив свою роботу по кількох політичних фаєрверках на основанню людової кухні. Причина такого чемного і признаймо користного поведєня лежить в тім, що аранжери «Звйонзку» хотіли дістати ся до міської ради, а коли тим часом стара рада дальше стала урядувати, так не ма причини до політикованя. А наш о. Барш і б. посол Гурик думали зажити на славу собі і «Звйонзкови». Чи не шкода їх дебюту? Таке нагле сущєне з тону «Звйонзку» свідчить, що в нїм мусить бути много рускої крові. То зовсім руска натура. Як не ма ніяких взглядів потрібних аранжерам або они далекі, так тоді засипляє ся. Що так дійсно у нас робить ся, маємо докази на нашій опозиції. «Не ма для мене виглядів, — каже проводир опозиції, — той не буду кандидувати». А є у нас аж два округи опорожнені. При нагоді можемо спитати ся: Таж тепер нема вже й Бадєного, в Чортківщині прецінь кандидував вже п. Романчук, а один два округи чей лєкше взяти в руки опозиції, чим цілу всхідну Галичину. Мабуть не хоче наша опозиция робити новому правительству неприятностей, сказав би хто. Так ні! Та опозиция зірвала ся при головних виборах, бо надіяла ся, що чей-же кількох Русинів мусить стати послами, тож поставила у всіх округах своїх кандидатів, а сли який Русин не помазаний миром народовско-кацайської консілідації важив ся кандидувати, так громи в него слава; а тепер ні гр. Бадєні, ні клерикали, ні правительственники їй не перешкаджають, а она сидить тихенько, мов би єї не було. Дивне, диво! Коби то хто знайшов ся а сказав нашій опозиції: «Правительство хотіло би мати одного Русина». Ой злетіли-ж би ся тоді, злетіли всі орли-соколи рускої опозиції і певно що поставили би не тільки своїх кандидатів на ті два опорожнені мандати, але ще й вівзвали би всіх до-теперішних послів до зложеня мандатів. Ну! Тоді були би вигляди! Не дурисвіти?

— Запомоги для збіднівших селян з фундації підполковника Едварда Левиньского призначив виділ краєвий сего року для яворівського повіту. Запомога не може бути меньша як 50 зр., а більша як 100 зр., а ціла сума призначена на запомоги виносить сего року 1350 зр. З сего дістануть запомогу 26 селян, один 100 зр., а прочі по 50 зр., кождий з иншої громади. Від часу введеня фундації в житє в 1883 року буде яворівський повіт шіснайцятим з черги повітів, що дістали сесю запомогу. Після акту фундаційного мають роздавати ся запомоги кождого року в иньшій повіті, а виділ краєвий держить ся тої норми, що одного року дає запомоги в західній, а другого у всхідній часті Галичини. Минувшого року дістав запомогу повіт новоторський.

(=) Незамічений ювілей. Двістлітна річниця смерти славного фізика і винаходника Прокопа Дівіса, уродженого 1698, 26. марта, а помершого 21. грудня 1765 перейшла незамітно. Навіть ні одно наукове товариство не зробило в тім дни якого спомину про сего достойного сьвященника

і ученого, котрий є властивим винахідником громозводу. Зразу ніхто не хотів вірити в винахідку смирного монаха, навіть Евлер, котрому післав був Дівіс наукову розвідку о своїх досвідченнях, сумнівав ся. Евлер годив ся в теорії на погляди Дівіса, однак що до практичного примінення розслідув Дівіса, то уважав їх неможливими до виконання, Дівіс дуже болів, що Евлер не відповів йому навіть на прислану наукову розвідку. Винахідник однак був сильно пересвідчений о вартості свого відкриття і не дав ся збаламутити мовчанкою президента академії наук в Берліні. Дня 15. червня 1754 поставив він свого громозводного «кондуктора» неоподалеки своєї хати і мав таки того самого дня нагоду обсервувати вартність свого винаходу! Пополудни о 2. годині наблизилася з півночі громова, а в міру зближування ся до громозводу виходили з неї білі тоненькі смуги, котрі звертали ся в сторону громозводу. По кількох хвилях станула навкруги громозводу біла, тонка хмарка, громи очевидячки меншали, а хмара убувала. Дня 17. того місяця поклав ся горизонт громовими хмарами, з котрих знова білі смуги звертали ся в сторону громозводу. О 12. годині в полудне здіймив Дівіс громозвід, щоби побачити, як тепер буде поводити ся громова. Положив ся на землю і придивляв ся хмарам; хмари почали скоренько змінити свою краску і положення, темніли і стягали ся у купу, взнесли ся вище і стало лискати і греміти щораз сильніше. По трех чвертях години уставив він знова свій громозвідний прилад; ледво его уставлено, аж тут сейчас загремів а з хмари полетіла сильна струя блискавки до громозводу; хмари прорвали ся і просто над громозводом видно було яєний отвір в хмарах о 8-цалевім перерізі. В Пренді, де відбували ся ці досвідчення успокоїла ся громова, хоть неоподалеки по боках ще греміло і лискало. Незадовго показала ся на півночі велика сіра хмара, котра йшла дуже низько і скоро наближувалася в сторону громозводу. Не дійшла ще до громозводу, як вже розділила ся і полишила одну частину поза собою, друга часть злучила ся з хмарою, що йшла від полудня. Ідучи супротив себе зразу трохи греміли і лискали, але вкінці злучившись з собою над Прендіом були зовсім супокійні, тільки покрили місто тихим, яєним дощем. Ті і много інших досвідчень списав Дівіс і переслав їх Скрінціови, тодішньому професорови експериментальної фізики в Празі, котрий оголосив їх в праскій часописі з 1754. року. Заохочений тими результатами зробив Дівіс пропозицію цісареві Францові, мужеві Марії Тересі поробити такі громозводи в різних місцях. Цісар спитав ся про єю справу кількох тодішніх математиків, але учені відрядили цісареви ту роботу. Ся подія розгнівала ученого монаха і він висказував ся про віденьських учених дуже негідно. Перший громозвід Дівіса уставлено доперва в 1775. році на замку гр. Ностіца в Месіці, а другий в рік пізніше на пороховні в Вишеграді.

(=) **Рух женщин в Росії.** За старанем християнських женщин в Росії розпочала ся між женщинами вищих і середних сфер агітація в східних губерніях против безженности єпископів. Агітація та повстала з слідуєчих мотивів: Много священників поживши кілька до кільканадцять літ в супружестві полишають свої жени і вступають на кілька тижнів або кілька місяців в черні і старають ся о єпископства. Таке поступованє уважають женщины за негідне, противне християнству і товариській честі. Всі дотеперішні старання, щоби усунути таке поведєнє, були безуспішними. Тепер хотять женщины взяти ту справу в свої руки і вєспільним поступованєм в Росії і в православних краях балканських допровадити до того, щоби знесено заборону безженности також для єпископів через правосильні постанови церковні.

— **Поединоє між пп. Штайнвендером а д-ром Фр. Штрайном.** Відбув ся 29. с. м. в приватнім помешканю. Поединоківано ся тяжкими шаблями. П. Штайнвендер одержав легку рану в ліву скрєнь, а Штрайнец тяжку рану в праву скрєнь. Секундантї вздержали борбу і сконстатували неспосібність до борби у п. Штрайнца. Противники подали собі руки і розійшли ся. Причиною поединку була зневага Штрайнца, котрої допустив ся Штайнвендер на одних зборах мужів довіри.

— **Фундація ювілейна.** Львівська рада повітова ухвалила на пам'ятку 50-літнього ювілею цісареви оснувати фундацію з капіталу 12.000 зр., забезпеченого на одній власній реальності у Львові, з котрої відсотки в квоті 480 зр. річно мають ужитись на стипендії для синів селянських львівського округу, що по укінченню школи

народної хотіли би дальше образуватись в фахових школах рілничих, садівничих і т. п. Стипендії таких має бути річно найменше чотири по 120 зр., а право надавання прислугує віділові повітовому. Крім того ухвалила рада повітова зятягнути 20.000 зр. на годоводу позичку.

(=) **І вдівцям добре.** Оноді був я на зборах. Дебата була дуже скучна і довга, тож не мав я що ліпшого робити, як обсервувати моїх сусідів. По якімсь часі спостеріг я, що много учасників із зборів то витягали то ховали свої годинники, споглядаючи милосердно на прелєгентів. Очевидно нетерпелили ся, а були ними самі жонати. Вдівці сиділи спокійно. Се спостереженє мене зацікавило. Причини нетерпачки жонатих я здогадав ся, але не міг відгадати спокою вдівців. Один з моїх сусідів — вдовець пояснив мені єю причину ось як: «Ми нікого не боїмо ся, а розривка нас не мине. Сю скуку ми надложимо. Для осолоди самітних і нудних хвиля ми основали товариство; до него можуть належати лиш самі «вдівці першої класи». Вдівцями першої класи звемо тих, що вирекли ся раз на завігда приступати до «престола печали», то значить, ті котрі не відчувають потреби панованя над ними пантофля. Подвійних або кількакратних вдівців приймаємо тільки під дуже тяжкими услів'ями, а холостяків або соломяних вдівців не пускаємо і на поріг. Кождий член нашого товариства платить податок на приукрашенє кнайпи, котре складає ся з кошичок, але они служать тільки до мирних цілий; там складаємо фляшки і проті порожні шкла або наші палиці і парасолі. Стічи прикрасили ми мотами як: «Ах, дорога жєна», будь рахунками кравчині і модисток. Ковновки, цєбрички, ванни, стирки, мітли і коцюби всякого рода становлять в куті воєнні емблеми. Клюбний альбом маємо також, котрий замикає ся ключем славним із найстрашнішої минушости. Альбом сей містить кілька пачок особливше любовних тец. В бібліотєці маємо проповіді всіх тец голошених зятям, котрі в потребі відчитують ся на голос. — А як-жеж ви видумали таку мудру постанову, питаю мого сусіда? — Се я єї бачив в однім німецькім місті, куди в своїм часі їздив старати ся за посадою. Повернувши звідтам зібрав я кружок вдівців і нині не дбаємо про нікого. Для нас годинники не існують, коли вернемо домів, то все застанемо там супокій. — Вислухавши єю мудру річ спізнав я і другу важну причину, длього то кількох моїх товаришів, хоть я їм пропонував і порядну кнайпу то цукорню Шольца, а они не дали заманити ся і помикали домів. Не ма по над свободу і однакове товариство!

— **Великі огні.** Сими днями згоріла найбільша в Австрії фабрика набоїв в Вінер Найштад. Шкоди величезні. — Від грому згоріли в Рієці два великі склади дерева і магазини угорського есконтного банку. В магазинах були великі склади цукру і інших товарів. Шкода виносить звизж 700.000 зр. Товари були обезпечені.

— **Дитина самоубийником.** В Камені, на Буковині, як пишуть черновецькі газети, повісив ся перед кількома днями тринадцятилітній хлопець Васьківчук. Причиною самоубийства був страх перед батьківською карою.

— **Бурі і сніги.** Вночі з 25. на 26. с. м. і через цілий день 26. марта викликала в Данії сніжна метіль численні пригоди на морі і перерву комунікації, особливо на острові Фінен. В наслідок темноти наїхали на себе при Беркоп два поїзди. При острові Борнгольм загинуло 26 рибачких кораблів. — В Петербурзі лютила ся дня 19. с. м. така сильна сніжна буря, що по кількох годинах улиці вкрили ся верствою снігу на півтора метра завглубшки.

(=) **Найдовша бесіда.** Діяло ся се 1815 року. При ревізії процесу генерала Траоль в Рене говорили єго оборонці пять днів і пять ночей. Згаданого генерала засудив воєнний суд на смерть. Сей засуд мала зревідувати і євентуально потвердити воєнна рада. В случаях, де воєнна рада затверджувала засуд на смерть, виконанє засуду мусіло відбутися безпроволочно. Обороні ходило щоби дати жінці генерала час на подорож до Парижа і з Парижа, куди она удала ся з просьбою до короля о помилованє. Оборонці стали говорити кожоді що наймиланше по три години, в кінці розпочав адвокат, Бернгардт з Рене читати тритомову книжку Лаліого-Толєндаля о війні з 1813 року, бо вже не знав, що має дальше говорити. «А Господоньку, що ви хочете з тим робити?» спитав президент. «Пождіть тільки пане президенте, відповів адвокат, вже ви дізнаєте ся, наколи я скінчу». Дійшло до того, що судії попросили оборонців о перерву розправи. Тимчасом повернула жєна

з помилованєм від короля. І послідна бесіда по нині не скінчена.

— **Новогрецька хоробрість.** Погане сьвітло кидає на грецьку армію оголошенє доперва тепер урядове справозданє о втратах грецької армії в часі остатньої війни з Туреччиною. Полягло 684 жовнірів і офіцірів, ранених 3.365, а дезертирувало аж 11.040!

— **Заборона віча.** Скликанє на день 27. марта віче в Будзанові заборонило теребовельське староство, виславши на руки Мих. Медведя, господаря з Букачовець, рішенє, де сказано, що віче заборонює староство на тій підставі, що в донесеню не подано, хто се віче уряджує. Місто віча відбула ся довірочна нарада, на котрій явив ся кандидат на посла, радикал Будзиновський.

— **Дрібні вісті.** В селі Черепині під Львовом заложено читальню заходами місцевого сьвященника Бутринського і Мирона Савицького, місцевого учителя. — В Чорткові невисліджені доси злодії обікрали вночі 20. марта головну трафіку на кількасот зр. — За обиду цісареви засудив станиславський суд Стефана Семчука з Пужник, товмацького повіту, на два місяці вязниці. — Кандидат адвокатури др. Т. Зайць прийнятий в члєни Ставропігійського Інститута. — Минувшого тижня в п'ятницю далось чути в селі Моор недалеко Будапешту кількоххвилеве землетрясенє, при чім в многих домах потріскали пиби, а годинники поставали. — В Бродях помер емерит. професор гімназії Станіслав Малачинський, в 74 році житя.

— **Померли:** Кіндрат Дєнега, учитель в Яструбичах, в 46-році житя, полишаючи пятеро малолітніх, не заосмотрених дітей; — Антін Подлуский, вислужений ц. к. радник Дирекції домен і лісів, дня 13-го марта в Болахові, в 77-ім році житя. В. і. п.!

Вісті з Еп. Перемискої.

Канонічну інституцію дістали оо.: Алекс. Чайковский на Передільницю дек. добромільського, Ант. Макар на Олєшицьку волю і Ів. Марків на Смільниц дек. яєського. — До канон. інституції завізвані оо.: Стеф. Кмицикевич на Годиць дек. мостієського, Ів. Лєсак на Коблянську волю дек. самбірського, Ів. Бірецький на Лїсько і Юрій Вербицкий на Синявку дек. любачівського. — Презенти дістали оо.: Йос. Рейнарович на Боляновичі дек. любачівського і Ем. Венгрінович на Ганчову дек. біцького. — Сервітутівим комісарем не деканат ярославський іменованій о. Теод. Дорик парох в Вєтляні. — О. Володимир Терлецький, П. проповідник катедральний, іменованій провіз. катихитом при школах віділових мужєських в Ярославі.

Переписка Редакції і Адміністрації.

Дирекція руско-народного театру в Тернополи. На зниженє годимо ся.

Телеґрами.

Відень, 30. марта. Намістник князь Санґушко подав ся до димісії. Димісія прийнята. Наслідником єго буде або гр. Пінинський або бувший міністер Билинський.

Коло не відступило Стояловцям мандатів до комісії. — Шенереріяни з антисемітами зневажали ся немилосердно; мало не доставало, щоби прийшло до бійки. Дашинському уділив президент нагану за єго неприличний висказ про діяльність угорського кабінету.

Біґрад, 30. марта. Вибори громадські випали щасливо для правительства. Вибори до скупчини будуть незадовго.

Париж, 30. марта. Палата приняла без дебаты провізорію бюджету на місяць цвітєнь.

Вешінґтон, 30. марта. В сенаті поставив демократа Равліне резолюцію, признаючи независимість Куби і вповідаючи війну Іспанії. Другий републиканин домагав ся тільки независимости Куби.

Царгород, 30. марта. Порта внесла до держав представленє порученя войсковим аташе, щоби докінчили розграниченя Тесалії.

Відень, 30. січня. (3 год. по полудни.) Намістником Галичини на місце кн. Санґушки іменованій посол гр. Лев Пінінський.

Олій рибячий

незвичайно додатно ділающий против зафлегмленя, остроти крови, некровности, золотухи і т. д.; білий, приятнійший від попередного, двократно чищений і дистильований.

Можна набути в бутильках по 60 і 80 кр.

в двох родах: жовтий одноразово дистильований,

18

Головний склад в аптїці

161 143—9

Жигм. Рукєра

під „Срібним Орлом“ у Львові.

